

ประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก *

EFFECTIVENESS OF THE MANAGEMENT OF THE VILLAGE PROJECT KEEPING THE 5 PRECEPTS OF THE SANGHA OF MUEANG DISTRICT NAKHON NAYOK PROVINCE

พระครูวิสุทธิชัยากร (ธวัชชัย ฐิตมานโส)¹, พระมหาชินกร สุจิตโต² และ พระครูขันติธรรมธารี³

Phrakruwisutthayakorn (Thawatchai Thitāmanaso)¹, Phramaha Chinnakorn Sucitto²

and Phrakhrukhantithammatharee³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author's Email: Suri1358355@gmail.com

วันที่รับบทความ : 3 พฤษภาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 16 พฤษภาคม 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 18 พฤษภาคม 2568

Received 3 May 2025; Revised 16 May 2025; Accepted 18 May 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารจัดการกับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 3) นำเสนอแนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.768 จากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชน จำนวน 232 รูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วน

Citation:

* พระครูวิสุทธิชัยากร (ธวัชชัย ฐิตมานโส), พระมหาชินกร สุจิตโต และ พระครูขันติธรรมธารี. (2568). ประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(3), 877-893.

Phrakruwisutthayakorn (Thawatchai Thitāmanaso)¹, Phramaha Chinnakorn Sucitto² and Phrakhrukhantithammatharee. (2025). Effectiveness Of The Management Of The Village Project Keeping The 5 Precepts Of The Sangha Of Mueang District Nakhon Nayok Province.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(3), 877-893.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

เป็ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน และการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, $S.D.=0.60$) 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ PDCA กับการบริหารงานหลักการบริหารจัดการโดยภาพรวมกับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.648^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 พบว่า หลักการบริหารจัดการ ได้แก่ 1) ด้านยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน ประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในที่เกี่ยวข้องกับโครงการ 2) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาชีวิตตามหลักศีล 5 ได้แก่ มีกิจกรรมที่หลากหลายและครอบคลุมหลักศีล 5 ทุกข้อ ยกย่องบุคคลหรือชุมชนที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 3) ด้านกิจกรรมตามวิถีชาวพุทธ ได้แก่ ส่งเสริมการทำบุญและการให้ทาน ส่งเสริมการพึ่งธรรมและการศึกษาพระธรรม 4) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ได้แก่ บูรณาการหลักศีล 5 เข้ากับกิจกรรม อปต.

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การบริหารจัดการ, โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

Abstract

This research aims to 1) study the effectiveness level of management of the 5 Precepts Village Project. 2) Study the relationship between management principles and the effectiveness of the management of the 5 Precepts Village Project. 3) Presenting guidelines for promoting the effectiveness of the management of the Village Keeping the 5 Precepts project. The research method is a combined method. Quantitative research used questionnaires. The confidence value was 0.768 from a sample of 232 people data were analyzed using statistics, frequency, percentage, mean,

standard deviation and analysis using Pearson's correlation coefficient method. and qualitative research Interviews with 9 key informants or people were analyzed descriptively.

The results of the research found that: 1) The level of effectiveness in the management of the 5 Precepts Village Project of the Mueang District Sangha. Nakhon Nayok Province as a whole is at a high level ($\bar{X}= 4.19$, S.D.=0.60) 2) The relationship between the quality management principles of PDCA and the management of overall management principles and the effectiveness of the management of the 5 Precepts Village Project of the Mueang District Sangha. Nakhon Nayok Province Overall, there is a positive relationship. is at a moderate level ($r=0.648^{**}$), thus accepting the set hypothesis 3) Guidelines for promoting the effectiveness of the management of the 5 Precepts Village Project. It was found that the principles of management include: 1) Driving strategy, including setting a clear vision and mission. Evaluate the internal environment related to the project. 2) Activities to promote life development according to the 5 precepts, including a variety of activities covering all 5 precepts, honoring individuals or communities who are good examples in following the 5 precepts. 3) Activities according to the Buddhist way, including promoting merit-making and giving alms. Promote listening to Dhamma and studying the Dhamma. 4) Organizing activities to promote the work of the sub-district public training unit, including integrating the 5 precepts with local administrative organization activities.

Keywords: Effectiveness, Management, Village Project Keeping the 5 Precepts

บทนำ

โครงการ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” เป็นโครงการที่ริเริ่มขึ้นโดย มหาเถรสมาคม และ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้น้อมนำ หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะ ศีล 5 มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน อันจะ

นำไปสู่ความสงบสุขของสังคม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน ที่มาและจุดเริ่มต้นโครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจาก สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญโญ) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ได้มีดำริและผลักดันให้คณะสงฆ์ทั่วไปประเทศดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปและพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน โดยกระบวนการดำเนินโครงการจะเน้นการบูรณาการความร่วมมือ ทั้งองค์กรทางพระพุทธศาสนา หน่วยงานภาครัฐส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชน ซึ่งที่ผ่านมาสามารถสร้างรูปแบบการพัฒนาความปรองดองสมานฉันท์ด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปแล้วในหลายพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จัดระเบียบทางสังคม และกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ละเว้นการปฏิบัติตามบรรทัดฐานในสังคม ข้อมูลการดำเนินงานของโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ที่ผ่านมาได้พบกับอุปสรรคในเรื่องการจัดการสร้างนวัตกรรมในการจัดการความรู้ และการจัดการในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาปรับใช้และมาอธิบายพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชนมากยิ่งขึ้น สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประกอบการจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมให้คนในสังคมให้เกิดมีความสงบสันติสุขเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคน ในชาติเพื่อเป็นแนวทางของการสร้างความมั่นคง มีความสามัคคี ลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างความรักกันระหว่างประชาชนในประเทศต่อไป (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2558)

สภาพการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครนายก เกิดปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมสนับสนุน ไม่สามารถทำได้ ติดขัดเรื่องระเบียบในการใช้งบประมาณหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีน้อย กิจกรรมบางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้ การจัดกิจกรรมรณรงค์ไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ประชาชนให้ความสนใจในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เฉพาะกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตลอดระยะ 3 ปีที่ผ่านมาผลปรากฏว่าประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่งทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เพราะมีปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดหลายอย่างที่เกิดขึ้นและขัดขวางมิให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จและอาจจะไม่สามารถดำเนินการไปได้ในอนาคต โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวบุคคล และขั้นตอนการดำเนินการที่มีผลทำให้โครงการนี้ประสบกับความยากลำบากของการดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือบนพื้นฐานของความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน การแบ่งงานกันทำ การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน บทบาทของความ

ร่วมมือจะขยายออกไป นอกจากการให้ความร่วมมือทางด้านข้อมูลจะนำไปสู่ความร่วมมือในการสร้างความเข้มแข็งในด้านอื่น ๆ อีกด้วย สมาชิกหมู่บ้านรักษาศีล 5 สมควรจัดกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงาน/องค์กรที่สมัครใจ ที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือภายใต้หลักการกระจายอำนาจโดยมีผู้นำชุมชนทั้งท้องถิ่น ที่ท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปได้เหมาะสม คล่องตัว สมบูรณ์ เรียบร้อยมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของการโครงการและควรคำนึงถึงองค์ประกอบหลักของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ การมีสมาชิก ผู้นำเครือข่าย การมีส่วนร่วมของสมาชิกการเรียนรู้ร่วมกัน การลงทุน การสื่อสาร การมีผลประโยชน์ร่วมกัน และความสนใจร่วมกัน รวมทั้งสมาชิกต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความเสมอภาค มีความสมัครใจ มีการแลกเปลี่ยน มีการบริหารจัดการ และการปฏิบัติงานโดยมีจุดหมายร่วมกัน อันจะเป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จ (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครนายก, 2566)

จากเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ “ประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก” เพราะที่ผ่านมามีการศึกษาวิจัยในลักษณะวัดระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เท่านั้น แต่การศึกษาครั้งนี้จะมีการบูรณาการร่วมกับศาสตร์สมัยใหม่เพื่อให้ได้แนวทางการบริหารจัดการและวิธีการใหม่ ๆ ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ได้องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายกและในหน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อให้เกิดหลักในการพัฒนาองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารจัดการกับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

การทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 คือ โครงการที่คณะสงฆ์ร่วมกับภาครัฐและประชาชนจัดขึ้นเพื่อฟื้นฟูและส่งเสริมให้ประชาชนชาวไทยมีศีลธรรมโดยยึดหลัก ศีล 5 เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำทางจิตใจ ช่วยกระตุ้นให้ชาวบ้านตระหนักถึงคุณค่าของศีลธรรม และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างความสงบสุขในชุมชนและสังคมโดยรวม

ความสำคัญของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมศีล 5 เป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ช่วยยกระดับจิตใจของประชาชน ส่งเสริมให้เกิดความซื่อสัตย์ เมตตา และเคารพสิทธิของผู้อื่นฟื้นฟูบทบาทพระพุทธศาสนาในชุมชนโครงการนี้ทำให้พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางจิตใจ และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน ส่งผลให้ชาวบ้านมีความใกล้ชิดและศรัทธาในพระพุทธศาสนามากขึ้น ลดปัญหาสังคมและอบายมุข การรักษาศีล 5 ช่วยลดปัญหา เช่น การทะเลาะวิวาท การติดสุรา การพนัน และอาชญากรรมในระดับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความสามัคคีในชุมชน เมื่อทุกคนในหมู่บ้านร่วมมือกันรักษาศีล 5 จะเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เกิดความรัก ความสามัคคี และสามารถแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกันได้ เป็นแนวทางพัฒนาที่ยั่งยืน โครงการนี้ไม่เพียงแต่เป็นการแก้ปัญหาชั่วคราว แต่ยังเป็นแนวทางสร้างรากฐานด้านคุณธรรมให้กับสังคมไทยในระยะยาว

แนวปฏิบัติโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

การดำเนินโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหมู่บ้านรักษาศีล 5 ระยะยาว (ปี 2558-2560) เป็นกระบวนการการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับองค์กรภาคีเครือข่ายอื่นๆในสังคม ให้มีโอกาเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอแนะ ร่วมคิดแนวทาง ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ร่วมกระบวนการพัฒนาสังคมในฐานะหุ้นส่วนของการพัฒนา และดำเนินการที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2556)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ และคณะ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย” ผลการวิจัย

พบว่า แนวทางการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชนจะต้องสร้าง (1) ชุมชนต้องมีผู้นำที่ตั้งตนอยู่ในศีล 5 (2) มีการสร้างกฎกติกาและมีการเคารพกฎกติกา (3) อยู่ร่วมกันโดยใช้หลักความเมตตา (4) ไม่ตามกระแสวัตถุนิยม คือมีความพอเพียง ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ (5) มีความพร้อมเพียง มีความสามัคคีของหมู่คณะ 3) การเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมไทยทั้ง 4 ภาคมีความสอดคล้องกัน ในมิติการใช้ศีล 5 เป็นพื้นฐานในการสร้างกิจกรรมที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมดีของคนในชุมชน ดังโครงการสวดมนต์วันอาทิตย์พิชิตมาร อีกทั้งได้บูรณาการหลักศีล 5 เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยที่ไม่ทำให้ศีล 5 กระทบต่อวิถีชีวิตตามปกติ 4) ผลการวิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล 5 สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5

อนุสรณ์ อุปคุณ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร” ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยการบริหารของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการการพัฒนาประสิทธิผลโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ผลการศึกษา พบว่า พระสงฆ์ และผู้นำของชุมชนควรชักชวนชาวบ้านในหมู่บ้านของตนเอง ตั้งสัตย์ปฏิญาณว่าจะไม่ละเมิดจะไม่คุกคามต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น ควรส่งเสริมให้มีการงดหรือไม่รับประทานเนื้อสัตว์ในวันพระ ควรเสริมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม เข้าวัด รักษาศีล 5 อยู่เสมอ นอกจากนี้ มหาเถรสมาคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ และขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ในด้านการสนับสนุนการดำเนินโครงการในเชิงการบูรณาการกับชุมชนเพื่อขับเคลื่อนโครงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ โดยยึดหลัก บวร บ้าน วัด โรงเรียน หรือราชการ

สรุป แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ควรเน้นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการส่งเสริมศีลธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งจะช่วยให้โครงการประสบความสำเร็จและเกิดผลอย่างแท้จริงต่อสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย งานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรเป้าหมาย

ประชากร ได้แก่ พระสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จำนวน 548 รูป (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครนายก, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ในอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จำนวน 232 รูป

2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย ทำการสุ่มจากกลุ่มประชากร โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย   N   =   จำนวนประชากรทั้งหมด
                   e   =   ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (นิยมใช้ 0.05)
                   n   =   จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อแทนค่าสูตรข้างต้นจะได้

$$n = \frac{548}{1 + 7548 (0.05)^2}$$

$$n = 231.22$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 232 รูป ผู้วิจัยจึงนำมาคำนวณตามสัดส่วนที่เหมาะสมของพระสงฆ์แต่ละชั้นการศึกษา โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

3. การกำหนดวิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ

ประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบไม่น้อยกว่า 5 ท่าน ได้ผลการหาค่า IOC ระหว่าง 0.6 - 1.00 ทุกข้อ 2. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) นำไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try out) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.768 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างได้

3.2 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำซึม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมาก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์เพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย โดย 1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ สถิติ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีของเพียร์สัน

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูปหรือคน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ออกแบบเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล จดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็น แล้วเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ ดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ 2) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็น แล้วเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย 3) วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) 4) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม ตามวัตถุประสงค์สงฆ์ข้อที่ 1 ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม (n=232)

ประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน	4.20	0.64	มาก
2) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาชีวิตตามหลักศีล 5	4.15	0.68	มาก
3)) ด้านกิจกรรมตามวิถีชาวพุทธ	4.19	0.61	มาก
4) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล	4.20	0.62	มาก
ภาพรวม	4.19	0.60	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.62) รองลงมา คือ ด้านยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.64) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาชีวิตตามหลักศีล 5 ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.68) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 2 สรุปผลสมมติฐานการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารจัดการกับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

ที่	สมมติฐานการวิจัย	ความสัมพันธ์		เชิง	ระดับ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		มี	ไม่มี			ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	หลักการบริหารจัดการกับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก มีความสัมพันธ์กัน(r=0.548**)	✓	-	บวก	ปานกลาง	✓	-

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารจัดการโดยภาพรวมกับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง (r=0.648**) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก พบว่าหลักการบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านงานบุคลากรและด้านการอำนวยความสะดวก ดังนั้น เมื่อหลักบริหารจัดการข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมเกิดประสิทธิผลการ

บริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก มากยิ่งขึ้น ทั้ง 4 ด้าน มีลักษณะดังนี้ 1) ด้านยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจที่ชัดเจน ประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในที่เกี่ยวข้องกับโครงการ จัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ต่าง ๆ 2) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาชีวิตตามหลักศีล 5 ได้แก่ มีกิจกรรมที่หลากหลายและครอบคลุมหลักศีล 5 ทุกข้อ ยกย่องบุคคลหรือชุมชนที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามหลักศีล 5 มีการบูรณาการเนื้อหาและหลักธรรมของศีล 5 อย่างชัดเจน 3) ด้านกิจกรรมตามวิถีชาวพุทธ ได้แก่ ส่งเสริมการทำบุญและการให้ทาน ส่งเสริมการฟังธรรมและการศึกษาพระธรรม สนับสนุนการรักษาศีลและการปฏิบัติธรรม 4) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ได้แก่ สนับสนุนด้านสถานที่และทรัพยากร บูรณาการหลักศีล 5 เข้ากับกิจกรรม อบรม.

อภิปรายผล

ได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. **ระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก** พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อหลักการบริหารงานจัดการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$, S.D.=0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการอำนวยความสะดวก ($\bar{X}=3.90$, S.D.=0.75) รองลงมา คือ ด้านงานบุคลากร ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.74) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผน ($\bar{X}=3.70$, S.D.=0.82) แสดงให้เห็นว่า การอำนวยความสะดวกได้รับการยอมรับและมีประสิทธิภาพสูงสุด ในการบริหารงาน ขณะที่ ด้านงานบุคลากรยังอยู่ในระดับที่ดี แต่ ด้านการวางแผนอาจต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุง เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหากฤษธิชัย กิตติธมโม (นาคกล่อม), 2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นมีต่อประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความพึงพอใจ รองลงมาคือ ด้านการผลิต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระครูสุธรรมธีรานุยุต (ธีรศักดิ์ ธรรมธีโร), 2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการเผยแผ่

พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารจัดการกับประสิทธิผลการบริหารจัดการ
โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก พบว่า หลักการบริหารจัดการโดยภาพรวมกับประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r=0.648^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า หลักการบริหารจัดการที่ดีส่งผลต่อประสิทธิผลของโครงการ กล่าวคือ เมื่อคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก นำหลักการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมาใช้ เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุม ย่อมส่งผลให้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีผลลัพธ์ที่ดีขึ้น ความสัมพันธ์ระดับปานกลางแต่เป็นเชิงบวก บ่งชี้ว่าการนำหลักการบริหารจัดการมาใช้อย่างเหมาะสม มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโครงการในระดับหนึ่ง แต่ยังมีปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชน ทรัพยากรสนับสนุน หรือบริบททางสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาการบริหารจัดการจะช่วยเพิ่มประสิทธิผลของโครงการ เนื่องจากมีความสัมพันธ์เชิงบวก หากสามารถปรับปรุงหรือเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้ดียิ่งขึ้น ก็อาจช่วยให้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประสบความสำเร็จมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหานิกัร ฐานุตโตโร (ศรีราช), 2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15” ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 โดยภาพรวม พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ Pearson พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า 0.895 ซึ่งแสดงว่าปัจจัยที่ส่งผลคือ หลักการบริหารจัดการ POSDC กับ ประสิทธิผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วพบว่ามีค่า 0.900 ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผล คือ หลักธรรม คือ อิทธิบาทธรรม 4 กับประสิทธิผลการพัฒนาการจัด

การศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15 มีความสัมพันธ์กัน และมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก

3. แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก พบว่า แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ควรเน้นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการส่งเสริมศีลธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งจะช่วยให้โครงการประสบความสำเร็จและเกิดผลอย่างแท้จริงต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ และคณะ, 2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชนจะต้องสร้าง (1) ชุมชนต้องมีผู้นำที่ตั้งตนอยู่ในศีล 5 (2) มีการสร้างกฎกติกาและมีการเคารพกฎกติกา (3) อยู่ร่วมกันโดยใช้หลักความเมตตา (4) ไม่ตามกระแสวัตถุนิยม คือมีความพอเพียง ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ (5) มีความพร้อมเพียง มีความสามัคคีของหมู่คณะ 3) การเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมไทยทั้ง 4 ภาคมีความสอดคล้องกัน ในมิติการใช้ศีล 5 เป็นพื้นฐานในการสร้างกิจกรรมที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมดีของคนในชุมชน ดังโครงการสวดมนต์วันอาทิตย์พิชิตมาร อีกทั้งได้บูรณาการหลักศีล 5 เข้ากับการดำเนินชีวิตประจำวันโดยที่ไม่ทำให้ศีล 5 กระทบต่อวิถีชีวิตตามปกติ 4) ผลการวิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล 5 สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5

สรุป/ข้อเสนอแนะ

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสังคมที่ดีและยั่งยืนในอนาคต คณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ได้บริหารจัดการโครงการนี้โดยอาศัยยุทธศาสตร์และกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ การดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้องอาศัยแนวทางเชิงยุทธศาสตร์เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมี 2 หัวข้อสำคัญ ได้แก่

1.1 การกำหนดเป้าหมายและลักษณะ มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาชุมชนตามหลักศีล 5 มีการมอบหมายหน้าที่แก่ผู้นำชุมชนให้มีความชัดเจน เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการพัฒนา

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการโครงการอย่างต่อเนื่อง การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับโครงการในหมู่ประชาชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

2. พัฒนาชีวิต โครงการนี้ไม่ได้เป็นเพียงการส่งเสริมศีลธรรม แต่ยังมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผ่านกิจกรรมที่ช่วยให้ความเข้าใจและสามารถนำหลักศีล 5 ไปใช้ในชีวิตจริง

2.1 การจัดฝึกอบรมและสัมมนา มีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ศีล 5 ในชีวิตประจำวัน มีการสัมมนาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศีลธรรม

2.2 การติดตามผลและการประเมินผล มีการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้เกิดผลสำเร็จ การปรับปรุงยุทธศาสตร์ตามผลการประเมิน เพื่อให้โครงการเกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

3. ส่งเสริมกิจกรรม การดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ยังส่งเสริมให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา ซึ่งเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย

3.1 การส่งเสริมการปฏิบัติธรรม มีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญบุญและปฏิบัติธรรมในชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้ฝึกจิตใจและดำเนินชีวิตตามหลักศีลธรรม

3.2 การสร้างเครือข่ายชุมชน การจัดกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา เช่น การเวียนเทียน การสวดมนต์ และการทำบุญตามวันสำคัญทางพุทธศาสนา

4. ร่วมกันกับ อปต. หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้และฝึกอบรมแก่ประชาชน โดยมีการจัดกิจกรรมใน 2 ด้านหลัก ได้แก่

4.1 การสร้างความรู้และทักษะ มีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในด้านต่างๆ เช่น คุณธรรม จริยธรรม และการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขการให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

4.2 การประสานงานกับหน่วยงานอื่น มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนกิจกรรม ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรสนับสนุนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต

2. ควรจัดทำเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน เช่น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน ความร่วมมือระหว่างวัดและชุมชน และการลดปัญหาสังคมในพื้นที่

3. ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมและการขยายผลของโครงการไปยังชุมชนอื่น ๆ อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรออกแบบกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เช่น โครงการ “ศีล 5 ในที่ทำงาน” หรือ “ศีล 5 กับครอบครัว

2. ควรมีการตั้งกลุ่มอาสาสมัครที่ทำงานร่วมกับวัดและชุมชน เพื่อสร้างความยั่งยืนในการดำเนินโครงการ

3. ควรใช้โซเชียลมีเดียและแอปพลิเคชันเพื่อเผยแพร่หลักศีล 5 และกิจกรรมของโครงการให้เข้าถึงคนรุ่นใหม่มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในหลายอำเภอ หรือจังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้เห็นแนวทางการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรศึกษาบทบาทขององค์กรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนที่มีส่วนร่วมในโครงการ

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการดำเนินโครงการ

เอกสารอ้างอิง

พระครูสุธรรมธีรานุกต (ธีรศักดิ์ ธมฺมธีโร). (2564). ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. ใน *สารนิพนธ์ ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหากฤษธิชัย กิตติธมโม (นาคกล่อม) . (2564). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสาธารณสุขสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน *สารนิพนธ์ ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานิกธ ฐานุตโตโร (ศรีราช). (2561). ประสิทธิภาพการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 15. ใน *ดุขฎิณิพนธ์ ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบุญเลิศ อินทปัญญา และคณะ. (2556). หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย. ใน *รายงานวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2558). *คู่มือการดำเนินงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5”*. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หมู่บ้านรักษาศีล 5.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครนายก. (2566). *โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบ “จังหวัดนครนายก”*. เรียกใช้เมื่อ ธันวาคม 2566 จาก <https://nyk.onab.go.th/th/content/page/index/id/8561>
- อนุสรณ์ อุปคุณ (๒๕๖๔). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร. ใน *ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: New York: Harper & Row.